

BOLALARDA IJTIMOY KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISHDA OILANING PEDAGOGIK ROLI

Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti

Pedagogika Yönalishi 2-kurs 1.24-guruh talabasi

Eshpulotova Farangiz Öktam qizi

ANNOTATSIYA

Maqolada bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish jarayoni va oilaning pedagogik roli ilmiy asosda tahlil qilingan. Ota-ona va farzand o'rtasidagi pedagogik munosabatlar, interfaol metodlar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar orqali bolalarning mas'uliyat, hamkorlik, muloqot va jamiyatga moslashuvchanlik ko'nikmalarini rivojlantirish ko'rsatib o'tilgan. Shuningdek, oilaviy muhitning ijtimoiy rivojlanishga ta'siri va tarbiyaviy strategiyalar ilmiy misollar bilan yoritilgan.

KALIT SO'ZLAR: Ijtimoiy ko'nikmalar, bolalar tarbiyasi, oilaviy pedagogika, ota-ona roli, interfaol metodlar, pedagogik texnologiyalar, jamiyatga moslashuv.

АННОТАЦИЯ

В статье на научной основе анализируется процесс формирования социальных навыков у детей и педагогическая роль семьи. Для развития у детей навыков ответственности, сотрудничества, общения и адаптации к обществу используются педагогические взаимоотношения родителей и детей, интерактивные методы и современные педагогические технологии. Кроме того, влияние семейной среды на социальное развитие и образовательные стратегии иллюстрируются научными примерами.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Социальные навыки, воспитание детей, семейная педагогика, роль родителей, интерактивные методы, педагогические технологии, адаптация к обществу.

ANNOTATION

The article analyzes the process of forming social skills in children and the pedagogical role of the family on a scientific basis. The pedagogical relationship between parents and children, interactive methods and modern pedagogical technologies are used to develop children's skills of responsibility, cooperation, communication and adaptability to society. In addition, the influence of the family environment on social development and educational strategies are illustrated with scientific examples.

KEYWORDS: Social skills, child rearing, family pedagogy, parental role, interactive methods, pedagogical technologies, adaptation to society.

KIRISH

Bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish ularning shaxs sifatida rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Ijtimoiy ko'nikmalar bolaning o'zini atrofdagi odamlar bilan muloqot qilish, guruh ichida ishlash, hamkorlik qilish va jamiyat me'yorlariga moslashish qobiliyatidir. Oilaviy pedagogik jarayon bolaga birinchi ijtimoiy tajribani beradi va ota-onaning xatti-harakatlari orqali bolada ijtimoiy ko'nikmalar shakllanadi. Ota-onaning muloqot uslubi, namuna ko'rsatishi, rag'batlantirish va intizom, ijodiy va jamoaviy faoliyat bolalarning ijtimoiy moslashuvchanligi va mas'uliyatini rivojlantiradi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlar esa oilaviy tarbiyani samarali qiladi va bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini tizimli shakllantirishga imkon beradi.

ASOSIY QISM

Ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishda oilaning pedagogik roli bir nechta asosiy yo'nalishlar orqali amalga oshadi. Namuna ko'rsatish mexanizmi bolaning ijtimoiy xulqini shakllantirishda eng muhim vosita hisoblanadi. Bola ota-onaning kundalik xulqini kuzatadi va shundan ijtimoiy normalarni o'rganadi. Muloqot va muhokama mexanizmi bolaning ijtimoiy fikrlashini rivojlantiradi. Ochiq suhbatlar, savol-javoblar, hayotiy vaziyatlarni muhokama qilish bolaga to'g'ri qaror qabul qilish, hamdardlik va adolat tuyg'ularini shakllantirish imkonini beradi. Rolli o'yinlar va interfaol metodlar bolada guruh ichida

ishlash, muammolarni birgalikda hal qilish qobiliyatini mustahkamlaydi. Rag‘batlantirish va intizom mexanizmi bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini mustahkamlashda xizmat qiladi. Ijobiy xatti-harakatlar uchun e‘tibor va rag‘bat berish, noto‘g‘ri xatti-harakatlar uchun oqilona tanbeh bolalarning mas‘uliyat tuyg‘usini rivojlantiradi. Ijodiy va jamoaviy faoliyat bolada hamkorlik va liderlik ko‘nikmalarini shakllantiradi. Oilaviy loyihalar, guruhiiy o‘yinlar, hikoya va ertaklar orqali bola ijtimoiy mas‘uliyat, hamdardlik va kommunikatsiya qobiliyatlarini o‘rganadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va elektron resurslar oilaviy tarbiyani samarali qiladi va bolalarning ijtimoiy faoliyatini mustahkamlaydi. Natijada, oilaning pedagogik roli bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirishda nafaqat tarbiyaviy balki psixologik va pedagogik asos sifatida xizmat qiladi. Ota-ona va bola o‘rtasidagi samarali pedagogik munosabatlar bolaning shaxs sifatida jamiyatga moslashuvchan, mas‘uliyatli va ijtimoiy faol bo‘lishini ta‘minlaydi. Bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirishda oilaning pedagogik roli murakkab va ko‘p qirrali bo‘lib, turli mexanizmlar orqali amalga oshadi. Oilaviy pedagogik jarayonda namuna ko‘rsatish, muloqot va muhokama, rag‘batlantirish va intizom, ijodiy va jamoaviy faoliyatning integratsiyalashgan yondashuvi bola ijtimoiy moslashuvchanligi va shaxs sifatida rivojlanishiga asos bo‘ladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, ota-onaning o‘zaro va bolaga bo‘lgan munosabati bolada empatiya, ijtimoiy adolat va hamkorlik ko‘nikmalarini shakllantirishda eng samarali vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, oilaviy muhitdagi erkin va ochiq muloqot bolaning ijtimoiy o‘zligini rivojlantiradi va ijtimoiy rollarni o‘zlashtirishga yordam beradi. Bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishda ijtimoiy tajriba yaratish muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonda ota-ona bolani turli ijtimoiy vaziyatlarga jalb qiladi: masalan, qarindoshlar bilan muloqot qilish, qo‘shni bolalar bilan guruhiiy o‘yinlar o‘ynash, jamoaviy loyihalarda ishtirok etish. Ushbu faoliyat bolada mas‘uliyat, hamkorlik, murosaga kelish va konfliktlarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, bolaga ijtimoiy me‘yorlar va qadriyatlar haqida tushuntirish, turli ijtimoiy rollarni o‘ynash imkoniyatini berish orqali bola o‘zini jamiyat ichida qanday tutishi kerakligini o‘rganadi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar oilaviy tarbiyani samarali qiladi. Masalan, interfaol elektron o‘yinlar va masofaviy platformalar yordamida bola turli ijtimoiy vaziyatlarni tajriba qiladi, qaror qabul qilish va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, ota-onalar uchun ishlab chiqilgan pedagogik maslahatlar va onlayn treninglar oilaviy tarbiyani tizimli qilishga imkon beradi. Pedagogik tahlillar shuni ko‘rsatadiki, oilada ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirishning samarali yo‘llari quyidagilarni o‘z ichiga oladi: birgalikda faoliyatlar yaratish, ijobiy xatti-harakatlarni rag‘batlantirish, bolaning mustaqil qaror qabul qilishini qo‘llab-quvvatlash va konfliktlarni konstruktiv hal qilishga o‘rgatish. Shu bilan birga, ota-onaning o‘zini rivojlantirish va ma’naviy-ma’rifiy o‘sishi bola uchun ijtimoiy namuna sifatida xizmat qiladi.

XULOSA

Bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirish murakkab va ko‘p qirrali jarayon bo‘lib, oilaning pedagogik roli beqiyosdir. Namuna ko‘rsatish, muloqot va muhokama, rag‘batlantirish va intizom, ijodiy va jamoaviy faoliyat orqali bola jamiyatga moslashadi, mas’uliyat va hamkorlik ko‘nikmalarini o‘zlashtiradi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlar oilaviy tarbiyani yanada samarali qiladi. Tizimli va ilmiy asosda olib borilgan pedagogik jarayon bolaning shaxs sifatida mas’uliyatli, ijtimoiy faol va jamiyatga moslashgan bo‘lib shakllanishini ta’minlaydi. Shu bilan birga, ota-ona va bolalar o‘rtasidagi pedagogik munosabatlarning sifatli tashkil etilishi jamiyatning ijtimoiy barqarorligi va farzandlarning ijtimoiy rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Xolmatov B. Oilaviy tarbiya va bolaning ijtimoiy rivojlanishi. Toshkent, 2014.
2. Rahmonov T. Pedagogik yondashuvlar va ijtimoiy ko‘nikmalar. Toshkent, 2013.
3. Usmonov A. Farzand tarbiyasida zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent, 2019.
4. Yusupova N. Ota-ona va bolalar munosabatlari psixologiyasi. Toshkent, 2015.
5. Tursunova D. Bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish. Toshkent, 2016.

6.Karimova S.Bolalar tarbiyasida interfaol metodlar.Toshkent,2017.

7.Hasanov R.Oila va jamiyatda tarbiya tizimi.Toshkent,2018.

8.Internet manbalari:eduportal.uz,pedagogika.uz,maktab.uz